

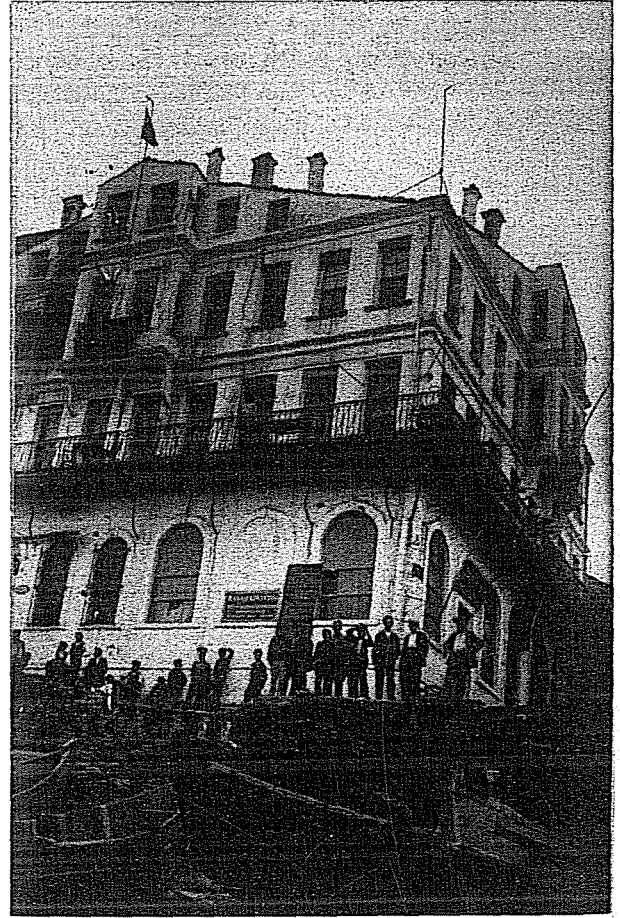
İSTİKLAL YOLUNDA BİR DERNEK: İNEBOLU TÜRK OCAĞI

*Mehmet Serhat YILMAZ**

II. Meşrutiyet dönemi dernek faaliyetleri alanında uygun zemininin oluşmasıyla birlikte kültürel, edebî ve siyasî anlamda Türklük kavramını işleyen, Türk milleti ve milliyetçilik esasları üzerine faaliyetlerde bulunan dernekler kurulmuştur. 1909 yılında Türk Derneği'nin kurulması ardından Türk Yurdu Cemiyeti faaliyet alanı bulmuş ve 1912 yılında da Türk Ocakları kurulmuştur. Türk Ocakları toplumun kültürel, siyasî ve fıkri alanda yetişmesi için faaliyet yürütmüştür. Milli Mücadele döneminde ülkenin içerisinde bulunduğu ağır şartlar içerisinde Türk Ocağı mensupları millî kurtuluş hareketinin başarıya ulaşabilmesi adına önemli katkılarda bulunmuşlar, büyük zafer ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından millî devlet sürecinde görevler almışlardır.

Türk millî varlığını tehlikede gören Türk Ocağı mensupları, Mondros Mütarekesi'nin imzalanması üzerine gerek işgal kuvvetlerine karşı ve gerekse millî bir devlet politikasından yoksun olan Osmanlı hükümetine karşı tavır alarak faaliyetlerini daha çok siyasî alana kaydırmış, mütareke dönemi İstanbul'unda etkin olmuşlardır.² Özellikle İzmir'in Yunanlılar tarafından işgaline karşı Türk Ocakları tarafından protesto ve mitingler düzenlenmiştir. Fatih ve Sultan Ahmet mitinglerinin organize edilmesinde Türk Ocaklarının önderlik ettiği bilinmektedir.³ Türk Ocaklarının İstanbul'da bu gibi miting ve protesto faaliyetleri, millî direnişin güç merkezi olarak görülmesine yol açmıştır. Bu sebeple ilk işgal edilen yerlerden biri de Türk Ocakları olmuştur. 9 Mart 1920 tarihinde Genel Merkez binası İngiliz askerleri tarafından basılmış ve birçok evraka el konulmuştur. Bunun üzerine Genel Merkez, Maarif Nezareti Talim ve Terbiye Dairesi'nin Sultan Ahmet'te Bindirek'teki binasına yerleşmiş, kısa bir süre sonra burası da basılmış ve Ocak faaliyetleri durdurulmuştur.⁴ Bu durum karşısında vatan müdafaası için ocak çatısı altındaki birçok aydın ve genç, Anadolu'ya geçerek Türk istiklal hareketine destek vermiştir. Ocak yöneticilerinin çoğu Mustafa Kemal'in yanında millî kurtuluş

için mücadele etmişlerdir. Örneğin, Yusuf Akçura Nisan 1921'de şair Mehmet Emin ile Karadeniz ve İnebolu yoluyla Ankara'ya giderek Mustafa Kemal'in kadrosuna katılmış, ayrıca Halide Edip başta olmak üzere, Ahmet Ferid, Ahmet Hikmet, Ahmet Ağaoğlu, Hüseyin Ragıp gibi Ocaklı aydınlar da Anadolu'ya geçmişlerdir.⁵ Millî Mücadele hareketi içinde Türk Ocaklarına mensup aydınlar önemli bir etkiye sahip olmuşlar, Millî Mücadele'nin sonunda kurulan Tür-

timi ülkeye daha iyi hizmet edebilmek adına dönemin gözde kuruluşu kabul edilen Türk Ocağı etrafında birleşmeyi kabul etmiştir. Bu amaçla Memleket Yurdu, 5 Aralık 1923 tarihinde genel kurul kararıyla Türk Ocağı'na dönüştürülmüştür. Bu dönemde Kastamonu vilayeti genelinde Tosya, Taşköprü, İnebolu ve Cide ilçelerinde de Türk Ocağı açılmıştır.

İşgaller sırasında azınlıkların taşkınlıkları ve İtilaf devletlerinin haksız uygulamalarına karşı millî menfaatler etrafında Türk gençliğini bir araya getirmek için İnebolu Gençler Mahfili 27 Temmuz 1919 tarihinde kurulmuş ve çok yararlı faaliyetlerde bulunmuştur.¹⁰ İnebolu Gençler Mahfili 1923 yılında İnebolu Türk Ocağı'na dönüştürüldüğü anlaşılmaktadır.¹¹ İnebolu Türk Ocağı'nın kuruluşu ile ilgili *Açıksöz* gazetesinde şu bilgi verilmiştir: "Ahiren İnebolu'da Türk Ocağı şubesi küşad edilmiştir. Mülk ve millete hayırlı hizmetler ifa edeceğine tamamen mutmain bulunduğumuz İnebolu gençlerinin bu teşebbüsünü takdirle yâd eder ve müfit faaliyetlerini intizar eyleriz."¹² Kuruluşu ile ilgili haberdan anlaşıldığı üzere 1923 Mayıs ayında kurulan İnebolu Türk Ocağı Tosya'dan sonra kurulan ikinci Türk Ocağı şubesidir.

İnebolu Türk Ocağı, Kastamonu ilçeleri içerisinde kurulan diğer Türk Ocağı şubelerine göre daha etkin görünmektedir. Bu duruma Ocak'ın maddî imkânlarının diğer şubelere göre daha iyi olmasının etkisi olduğu söylenebilir. Bunun yanında İnebolu halkının gösterdiği ilginin etkisi olduğu gibi maddî olarak Ocağı desteklemeleri de kayda değer. İnebolu Türk Ocağı ile ilgili bilgilere Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde bulunan evraklardan ve o dönem Kastamonu'da yayın yapan *Açıksöz* ve ilçede yayımlanmakta olan *Güzel İnebolu* gazetesinin mevcut nüshalarından ulaşılabilmektedir. Ocağın faaliyetleri aşağıda çeşitli başlıklar altında ele alınmıştır.

Çeşitli Konularda Konferanslar

Türk Ocakları mesai programında "İlmî Vazife" kısmında haziran, temmuz, ağustos, ayları dışında Ocaklarda her hafta ilim sahibi kişilere ilmî, sosyal, iktisadî ve sağlık konularında konferanslar verilmesi tavsiye edilmiştir. İnebolu Türk Ocağı idarecileri de mesai programında yapılan bu tavsiyeye uyarak, 1924 Kasım ayı itibarıyla konferanslar düzenlemeye başlamışlardır. Hükümet eski doktorlarından Operatör Hüseyin Avni Bey tarafından sağlıkla ilgili verilen konferanslarla halk aydınlatılmaya çalışılmıştır.¹³ 1925 yılı içinde İnebolu Türk Ocağı'nda Halk Fırkası mutemedi Hüsnü Bey tarafından "Milliyet ve İnkılâplar" konulu bir konferans verilmiştir.¹⁴ Bütün bunların dışında İnebolu Türk Ocağı Kastamonu gezisi sırasında Mustafa Kemal Paşa'yı ağırlamıştır. Millî Mücadele yıllarında "Gözüm cephede, kulağım İnebolu'da" diyen Mustafa Kemal Paşa, şapka ve kıyafet inkılâbı hakkındaki tarihi konuşmasını 27 Ağustos

1925 Perşembe günü İnebolu Türk Ocağı binasında yapmıştır.¹⁵

Konser ve Müsamere

İnebolu Türk Ocağı bünyesinde ilçenin gençlerinden bir temsil heyeti oluşturulmuştur. Bu heyet 18-19-20 Ocak 1924 tarihlerinde bir müsamere tertip etmiştir. Müsamere Türkiye'ye iltica eden muhacirler menfaatine gerçekleştirilmiştir. Müsamereye, İnebolu halkı ilgi göstermiştir. Ayrıca temsilden elde edilen gelir muhacirlere verilmek üzere İnebolu Hilal-i Ahmer komisyonu veznesine teslim edilmiştir.¹⁶

İnebolu Türk Ocağı'nda Şubat 1925'te İnebolu İlk Kız Mektebi tarafından hanımlara, Numune-i Hamiyet talebeleri tarafından da erkelere müsamere verilmiştir. Müsamere okulun-öğretmenlerinden Musa Kazım ve Mustafa Beyler tarafından sahnelenmiştir. Bu temsil İnebolu'da ilk mektep talebelerinin düzenlediği ilk müsameredir.¹⁷

İnebolu Türk Ocağı yetkilileri 1926 yılı içinde daha önce İnebolu'ya getirilen fakat işletilmeyen sinemayı almak için harekete geçmiştir. İdare heyeti bir toplantı gerçekleştirmiş ve bu konu uzun müzakerelere neden olmuştur. Konu ile ilgili kararın daha sonra bildirileceği belirtilmiştir.¹⁸ Fakat sinemanın Ocak tarafından alınıp işletildiğine ilişkin bir bilgiye ulaşılamadı.

İnebolu Türk Ocağı temsil kolu İnebolu dışında da faaliyette bulunmuştur. 1926 yılı Nisan ayında Ramazan Bayramı'nın ilk günü İnebolu'dan hareket eden ocak idare heyetinden ve temsil grubundan oluşan 8 kişilik heyet o gün Kastamonu'ya ulaşmış, Kastamonu Ocağı tarafından mükemmel bir surette ağırlanmışlardır. Ertesi gün temsil heyeti asrî gazinonun üst katında fevkalade bir surette konser ve müsamere vermiştir. Halkın ilgisi oldukça yoğun olmuş, temsil grubu dakikalarca alkışlanmıştır. Daha sonra temsil heyeti Taşköprü'de de bir konser ve müsamere tertip ettikten sonra aynı günün akşamı İnebolu'ya geri dönmüştür.¹⁹ Bu temsil üzerine Kastamonu Türk Ocağı da konser ve müsamere vermek üzere bünyesinde bir temsil grubu teşkil etmiştir. 1926 Haziran'ında Kurban Bayramı'nda Kastamonu Türk Ocağı ve Musiki Cemiyeti, muazzam bir müsamere ile İnebolu halkının yoğun ilgi ve sevgilerine mazhar olmuşlardır.²⁰

İnebolu Türk Ocağı, sadece kendisi bir takım müsamere faaliyetleri yürütmemiş aynı zamanda diğer toplum kuruluşlarının etkinliklerine de destek vermiştir. Bu bağlamda 16 Şubat 1928 Perşembe akşamı erkelere ve 17 Şubat akşamı da bayanlara olmak üzere Hilal-i Ahmer Cemiyeti tarafından Türk Ocağı'nda bir müsamere tertip edilmiştir. Balkan Muharebeleri'nin sahnelendiği temsilde gençlerin başarısı dikkat çekmiş, ayrıca halkın ilgisi de yoğun olmuştur.²¹ Yine Himaye-i Etfal tarafından Türk Ocağı salonunda

"Asker Kaçağı" adlı oyun, 18 Ocak 1929 Cuma gecesi erkek ve hanımlara, 19 Cumartesi gecesi ise sadece hanımlara olmak üzere başarı ile temsil edilmiştir.²²

İnebolu Türk Ocağı Büyük Millet Meclisi'nin açılış yıl dönümlerinde gerçekleştirdiği etkinliklerle de göz doldurmuş, 23 Nisan 1928 akşamı bir müsamere yapılmıştır. Müsamere, İzmir'de meydana gelen depremde zarar gören felaketzedeler yararına gerçekleştirilmiştir. İdman Yurdu reisinin günün anlamını belirten konuşması ile başlayan müsamerede saz heyeti tarafından İstiklal Marşı ile çeşitli parçalar seslendirilmiştir. Saz heyetinin ardından 3 perdeden oluşan "Akdeniz'e Doğru" adlı piyes, hazır bulunan yüzü aşkın kadın-erkek seyirciye sahnelenmiştir. Piyenin ardından millî danslar da yapılmıştır.²³

İnebolu Türk Ocağı tarafından Cumhuriyet Bayramı etkinlikleri çerçevesinde balolar tertip ettiği de görülmektedir. Açıksöz'e göre, Ocak 1926 yılı Cumhuriyet Bayramı akşamı gerçekleştireceği balo için yoğun mesai harcamaktaydı. Ayrıca Ocak, Cumhuriyet Bayramı için ilçede çeşitli taklar kurmak suretiyle kutlama hazırlıklarının da önderi konumunda olup, gece düzenlenen fener alaylarında Ocağın gençler en ön saflarda yer almışlardı. İnebolu Türk Ocağı'nda Türk Ocaklarının kuruluş yıl dönümü olan 25 Mart günü de kutlamalar yapılmıştır. 25 Mart 1928'de yapılan kutlama, "Ocaklıların Bayramı" şeklinde basında yer bulmuştur. 25 Mart gecesi Ocak salonunda 80 kişinin hazır bulunduğu ictimada on altı yıllık geçmişe sahip olan derneğin tarihçesi hakkında kısa bir bilgi verildikten sonra İdman Yurdu saz ekibi tarafından parçalar çalınmış ve müzik eşliğinde danslar edilmiştir. Ayrıca günün anlam ve önemi dolayısıyla üst makamlara telgraflar çekilmiştir.²⁴

30 Ağustos Zafer Bayramı kutlamalarında da Türk Ocağı'nın ön safta olduğu anlaşılmaktadır. "Başkomandanlık Meydan Muharebesi'nin sene-i devriyesi olan 30 Ağustos günü İnebolu'da görülmedik bir şekilde tes'id olunacaktır. Türk Ocağı'nın 10 günden beri ciddi bir şekilde tertip edilen kayak yarışları büyük bir rağbete mazhar olmaktadır. Şimdiden yarışa talep olanların adedi mühim yekûna balığ olmaktadır. Zafer Bayramı olan 30 Ağustosta İnebolu Türk Ocağı kayak yarışlarından maada yağlı direk, yüzme, ördek yarışları da tertip olunacak, İnebolu o gün muntazam bir gün geçirmiş olacaktır."²⁵

Eğitim Alanında Yapılan Faaliyetler

İnebolu Türk Ocağı, halkın bilgi ve kültür seviyesinin yükselmesi ve gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmesi planlanan inkılapların halk tarafından daha iyi anlaşılması amacıyla çeşitli eğitim faaliyetlerinde bulunmuştur.

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte başlayan okuma yazma seferberliği kapsamında illerin haricinde de kütüphaneler

açma ya da en azından okuma salonları oluşturma görüşü ön planda olmuştur. Ocak, bu görüş doğrultusunda İnebolu halkının yararlanması için bünyesinde bir kütüphane oluşturma kararı almış ve bu doğrultuda halkın, özellikle aydınların ve gençlerin desteği istenmiştir. İlk kitap yardımı da *Nazikter* gazetesi sahibi Yusuf Niyazi'den gelmiştir.²⁶ Aynı zamanda Ocak üyeleri ile halkın yararlanması için kütüphanenin yanında günlük gazeteler ile çeşitli dergiler de okuma salonlarına koyulmuştur. Kasım 1924 tarihi itibarı ile İnebolu Türk Ocağı beş yüz civarında kitabı içeren bir kütüphane kurulduğu anlaşılmaktadır.²⁷ *Nazikter* gazetesi sahibi Yusuf Niyazi, oluşturulan Ocak kütüphanesini yeterli görmemekte ve halk ile gençliğin ilgi ve destekleri sayesinde bu ilim ve irfan yuvasının yükseleceğini belirtmektedir.²⁸

"Köylü milletin efendisidir" sözünden hareketle Türk Ocakları tarafından köylere yönelik bir takım eğitim faaliyetleri düzenlemiştir. Köylünün yalnız okuma yazma öğrenmesi için uğraşılmamış aynı zamanda sosyal ve iktisadî alanlarda sorunlarının giderilmesi ve özellikle sağlık alanındaki olumsuzlukların alt seviyelere indirilmesi için çalışılmıştır. İnebolu Türk Ocağı 1925 yılı içinde köylere irşat heyetleri göndererek, köylülerin bilgi ve kültür seviyelerinin artırılması ve inkılâpların köylü tarafından daha iyi anlaşılması yönünde faaliyetlerde bulunmuştur.²⁹

Daha önce belirtildiği üzere harf inkılabı daha gerçekleşmeden Türk Ocakları yeni harf kursları açarak halkın okuma-yazma öğrenmesi için bir seferberliğe girişmiştir. İnebolu Türk Ocağı da diğer Türk Ocağı şubelerinde olduğu gibi imkânları nispetinde yeni harflerin öğretilmesi amacıyla kurs açmıştır. Türk Ocağı Genel Merkezi'nin yeni harf kursları açılması ile ilgili tamiminden sonra vakit kaybetmeden bir dersane oluşturmuştur. 10 Eylül 1928 itibarıyla İnebolu Türk Ocağı'ndaki yeni harflerin öğretilmesi için açılan gece kursuna seksene yakın öğrencinin devam etmekte olduğu ve ilgi gösterenlerin sayısının giderek arttığı belirtilmektedir.³⁰

1930 yılı aylık Ocak haberlerinden elde edilen bilgiye göre İnebolu Türk Ocağı tarafından eğitim ve öğretim alanına mühim bir mesai harcamakta ve köy mekteplerinin fakir talebelerine kitap ile ders malzemeleri dağıtılmakta, aynı zamanda bütün masrafları Ocak'a ait olmak üzere Muallim Mektebi'nde iki öğrencinin eğitim giderleri de karşılanmaktaydı.³¹

Spor ve Sağlık Konulu Faaliyetler

"Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur" ilkesiyle hareket eden Türk Ocakları sportif faaliyetleri de hep ön planda tutmuştur. Gençlerin geleceğe sağlıklı ve güçlü bir şekilde hazırlanmaları için bünyesinde bir takım spor kolları oluşturmuştur. İnebolu Türk Ocağı da 1926 Eylül'ünde bir Spor Şubesi teşkil etmiştir. Ocağın oluşturduğu Spor Şubesinin

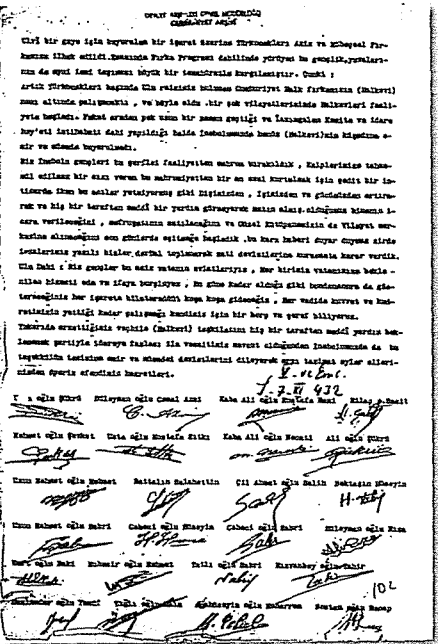
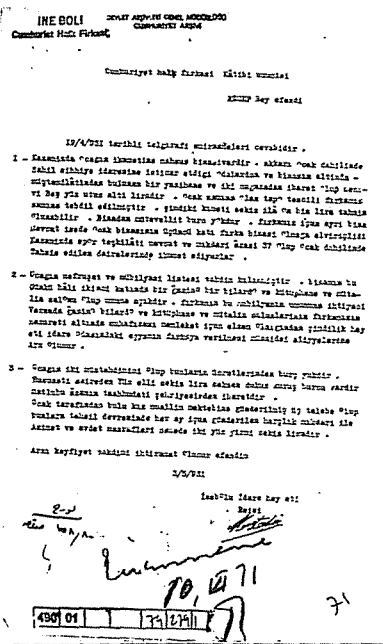
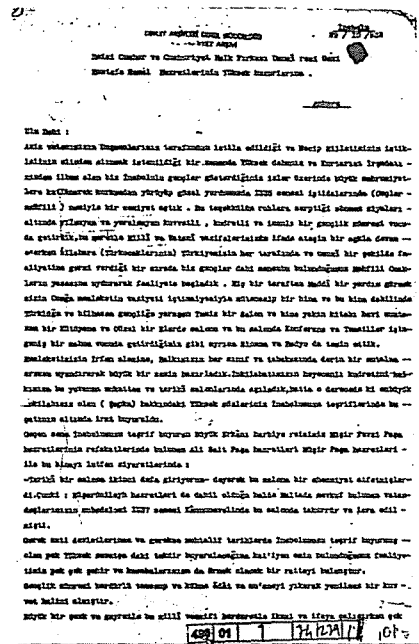
başkanlık görevini Mustafa Nuri Bey üstlenmiş, başkan yardımcılığına Şevket, kâtipliğe Hilmi, kaptanlığa Hamdi, üyeliklere ise Cemal Azmi, Naim, Hüseyin Avni, Faik Sabri beyler getirilmiştir. Oluşturulan Spor Şubesi idare heyeti en kısa sürede çeşitli müsabakalar düzenleneceğini duyurmuştur.³² İnebolu Türk Ocağı Spor Şubesi 29 Ekim 1926'da ilk müsabakasını İdman Yurdu ile yapmıştır. Cumhuriyet Bayramı günü akşamüzeri Bayıraltı mevkiinde gerçekleştirilen futbol maçında bazı oyunlar da sergilenmiştir.³³ İnebolu Türk Ocağı futbol takımı 1926 yılı sonlarında Kastamonu ve Taşköprü'de de maçlar yapmıştır.³⁴ Gerçekleştirilen bu faaliyetlere rağmen İnebolu Türk Ocağı, bu yönde bir takım eleştirilere de uğramıştır:

"İnebolu gençleri spor faaliyetine iki kutuptan geçtiler. Türk Ocağı Spor Şubesi, İdman Yurdu, Türk Ocağı'nı teşkil eden zevat-ı muhterem Ocakta bir spor kulübü meydan getirmek hususunda fedakârlıkta bulundular. Fakat Ocağın teşkil ettiği bu şubenin uzun ve devamlı faaliyeti görülmedi. Çünkü Ocak spor şubesini teşkil eden zevat ekseriyet itibarıyla yaşları geçkin oyuncularından terkip ediyordu. Mamafih Ocak spor şubesi bugünlerde birkaç faal uzuv daha kazanmış ve nizamnamesini tahdit ederek faaliyetlerine bir kat daha hız vermiştir."³⁵ 1930 yılında İnebolu spor teşkilatına bağlı olarak faaliyet yürüten futbol, voleybol, denizcilik ve atıcılık şubeleri bulunmaktaydı.³⁶

Yukarıda da belirtildiği üzere faaliyetlerine hız veren Ocak, ayrıca farklı spor kollarını da harekete geçirmiştir. 1930 yılı itibarıyla İnebolu Türk Ocağı spor şubesi faaliyetlerine devam etmekte olup, futbol haricinde voleybol, denizcilik ve atıcılık dallarına da bünyesinde yer vermiş-

tir.³⁷ 30 Ağustos Zafer Bayramı kutlamalarında yüzme, yağlı direk, ördek yakalama gibi deniz sporlarını ilgilendiren alanlardaki yarışmaların İnebolu Türk Ocağı Spor Şubesi tarafından düzenlemiş veya desteklenmiş olduğu söylenebilir. Bunun dışında İnebolu Türk Ocağı gençlerin boş vakitlerini Ocak çatısı altında değerlendirmeleri amacıyla bilardo müsabakası düzenlemiştir. 28 Ağustos 1924 tarihli bir habere göre Türk Ocağı'nın çok yakın bir zamanda bilardo müsabakası gerçekleştireceği bildirilmiştir.³⁸

Bir sağlık ocağı gibi çalışan Türk Ocağı köylere doktorlar yolladığı, fakir hastaları muayene ettirdiği gibi ilaç yardımlarında da bulunmuştur. Bu bağlamda İnebolu Türk Ocağı da daha kuruluşundan itibaren bu yönde faaliyetlerine hız vermiş ve halkın sağlığı ile yakından ilgilenmiştir. 1930 yılı Ocak haberlerinden elde edilen bilgiye göre Ocak, bundan önceki yıllarda olduğu gibi muhtaç ve fakir hastalara ilaç vesaire vermek suretiyle yardım etmiştir.³⁹ Ayrıca 7 Haziran 1929 Cuma günü Türk Ocağı yararına bir eşya piyongosu yapılmış, çekiliş Ocak salonunda yapılmış ve kazananlara hediyeleri verilmiştir. Çekiliş sonucunda İcrâ Memuru Salih Bey'in 18 numaralı biletine gümüş tabak, Kabaalızade Mehmet Hamdi Bey'in 26 numaralı biletine tuvalet takımı, Türk Ocağı'nın kendi hesabına satın aldığı 70 numaralı bilete altın saat kordonu, Bafra'da Müstantik Mustafa Hilmi Bey namına gönderilen 125 numaralı bilete kehribar ağızlık, 121 numaralı bilete fotoğraf makinesi, yine Bafra'ya gönderilen 128 numaralı bilete mantoluk kumaş, Terme Kaymakamı Mustafa Selim Bey adına giden 241 numaralı bilete portmen, Ayancık'ta Şükrüzade Mithat Bey'in 140 numaralı biletine de kol düğmesi isabet etmiştir.⁴⁰

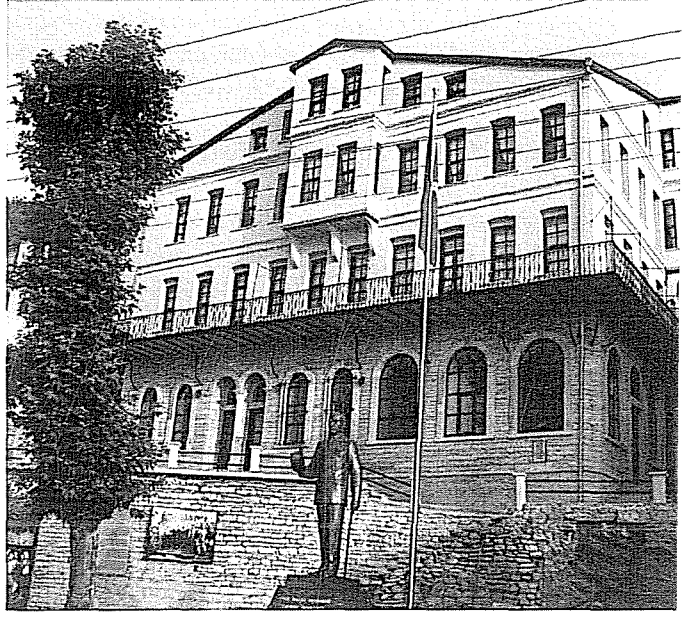
İnebolu Türk Ocağı Kongreleri

İnebolu Türk Ocağı'nın kuruluşundan sonra ilk kongresi Haziran 1924'te yapılmıştır. Fakat yeni idare heyetinin kimlerden oluştuğuna ilişkin bir bilgi mevcut değildir. Bu arada basında yönetime dönük eleştirilerin yapıldığı görülmektedir. Bu hususta; "İnebolu Türk Ocağı'nın şu yakınlarıdaki hali çok şayan-ı teessüftür. Birkaç ay evvel yapılan intihabatta kemal-i hevahişle çalışacaklarını iddia eden idare heyeti her ne sebepten ise bütün bütün işten el çekmişlerdir. Bari vaziyeti ıslah etseler de ondan sonra ayrılışlar daha münasip olurdu."⁴¹

Kasım 1924'te çıkan bir haberde İnebolu'da mükemmel bir surette Türk Ocağı'nın teşkil olduğunu bildirmekte fakat idare heyetinin etkisiz olması ve aralarında münakaşalar yaşanmasının Ocak'ın fevkaladeligine gölge düşürdüğü dile getirilmektedir.⁴² Bu eleştiriye karşı İnebolu Türk Ocağı idare heyeti tarafından *Açıksöz* gazetesine bir mektup gönderilmiştir. Mektupta Ocak'ın muazzam bir kütüphaneye sahip olduğu, oyun salonlarının varlığı ve gazete ile dergi gibi neşriyatında sürekli bulunduğu belirtilmiştir. Ayrıca Ocak'ın bazı meselelerde arkadaşlarla fikrî bir itilafa düştüğü, bu durumun muhtelif içtimalarda münakaşalara sebep olduğu bildirilmiş, sonuçta bu tartışmaların sırf Ocak'ın daha iyi bir hale gelmesini sağlamak amacıyla yapıldığı vurgulanmıştır.

1924 Haziran ayında oluşan yeni idare heyeti aradan sekiz ay geçmeden istifa etmiştir. Bunun üzerine Şubat 1925'te toplanan İnebolu Türk Ocağı seçimler sonunda yeni idare heyetini belirlemiştir. İdare heyeti şu isimlerden oluşmuştur: Reis, Kaymakam Fevzi Bey; Kâtip, mahkeme kâtibi Mehmet Şükrü; Murahhas, sabık iskân memuru Ahmet Faik; Muhasip, Seyr-i Sefain Acente Kâtibi Cemal Azmi; Azalar, tüccardan Tıglızade Abdullah Adil, Cebecizade Sabri ve Battalzade Selahattin Bey.⁴³ Yeni oluşturulan yönetime karşı da eleştirilerin yapıldığı anlaşılmaktadır. *Açıksöz*'de yer alan bir yazıda şu hususlara yer verilmiştir: İnebolu Türk Ocağı, son zamanlarda oyun salonunun kapısına "Ocaklılara mahsus" yazılı bir levha astı. Bu levhanın Ocak'ta kayıtlı olmayan fakat Ocak'a devam eden bilhassa oyun için gelen birçok genci gücendirdiği anlaşıyor. Muhitin seviyesini, Ocak'ın hâlihazırdaki rızası nazarı itibara alınarak, Ocak idare heyetinin etraflıca düşünerek, Ocak'ın geleceği adına bir karar verilmesi arzusu, İnebolu'nun bir kısım gençleri tarafından beklenmektedir.⁴⁴ Yine *Açıksöz* gazetesinde yer verilen bir haberde, İnebolu Türk Ocağı'nın diğer bir kısım Ocaklara kıyasla daha faal olduğu bildirilmekte ve köylere irşat heyetlerinin gönderilmesi halinde daha büyük başarı sağlanacağı belirtilmektedir.⁴⁵

1926 yılı kongresinde seçilen idare heyetinde şu isimler yer almıştır. Ocak başkanı Şükrü, murahhas Ahmet Faik,

Güzel İnebolu gazetesi sahibi Mustafa Nuri, ocak idare heyetinden Belediye Başkanı Hüseyin Fehmi, Hafız Şükrü, Selahattin, Cemal Azmi, azadan Dürriye, Nafia ve Bedriye hanımlar ile Şevket, Salih ve Hilmi Beyler.

Yasa gereği martın ilk haftası genel kongresini yapması gereken İnebolu Türk Ocağı, 1927 yılı kongresini 2 Mart Perşembe günü gecesi gerçekleştirmiştir. Ocak genel kurulundan başkanlık divanına Asliye Mahkemesi Reisi Fethi Bey oy esası ile dernek reisi, Naim ve Muharrem Beyler de kâtip seçilmişlerdir. Kongre başladıktan sonra Ocak'ın yıllık mesai raporları okunmuş ve bir buçuk saat bunlar üzerinde Ocaklıların tartışmalarına müteakip yeni idare heyeti seçimlerine geçilmiştir. Oyların tasnifi neticesinde çoğunluğun oyu ile Belediye Başkanı Hüseyin Fehmi Bey hariç olmak üzere 1926 yılı idare heyetini teşkil eden ocaklılar seçimi kazanmıştır. Buna göre yeni idare heyetine şu isimler seçilmiştir: Ocak Başkanı Şükrü, Murahhaslar Ahmet Faik, *Güzel İnebolu* gazetesi sahibi Mustafa Nuri, Azalar Hafız Şükrü, Selahattin, Cemal Azmi, Şevket, Salih ve Hilmi Beyler, Dürriye, Nafia ve Bedriye hanımlar. Vaktin geç olması sebebiyle kongre yeni denetim kurulunu seçmek, bütçenin tartışılması ve onaylanması, aday üyelerin kabulü, kurultaya gidecek delegeyi seçmek gibi bazı meselelerin görüşülmesi işlemi pazar gününe ertelenmiştir. Pazar gecesi tekrar içtimaa eden İnebolu Türk Ocağı, kurultay delegesi olarak Asliye Mahkemesi başkanı Fethi Bey'i seçmiştir.⁴⁶

İnebolu Türk Ocağı'nın 1928 yılı genel kongresi oldukça sıkıntılı geçmiş ve bir takım ihtilaflar olmuştur. Bu durumun halk üzerinde olumsuz yansımaları olmuştur. 1928 yılı kongresi 13 Şubat Cuma akşamı Türk Ocağı salonunda yapılmıştır. En yaşlı aza Kaymakam Nuri Bey, geçici başkan seçilmiş, ayrıca üyelerden Müdde-i Umumî İrfan Bey di-

van başkanlığına, Battalzade Selahattin ve Tıglızade Naim Beyler de divan kâtipliklerine seçilmiştir. Yönetim ve denetim raporlarının okunması ve ibra edilmesinden sonra seçim yapılmış, fakat oy tasnifinde usulsüzlük olduğu iddia edilmiştir. İrfan Bey celsenin hitam bulduğunu ve içtimain pazartesi günü akşamına tatil edildiğini tebliğ etti. Pazartesi günü dernek toplandı. İntihabatta yolsuzluk olduğundan ve binaenaleyh yeniden intihabat icrasıyla rey pusulalarının tetkik için genel merkeze gönderilmesi talebini içeren otuz imzayla verilen takrir, uzun boylu münakaşa ve müzakereyi mucip olmuştur. Takririn reye vazi teklif edildi. Buna lüzum olmadığı ileri sürüldü. Neticede takirri imza edenler içtimai terk etti. Takirde imzası olmayan ve içtimai terk etmeyen zevat, yedek azalarla murakabe heyetinin intihabına devam ederek mesaisine hitam verdiler.

Kongrede gelişen olaylara *Güzel İnebolu*'da şöyle yer verilmiştir: "... Dernek riyasetine intihab edilen İrfan Bey heyet-i umumiye'nin teveccühlerine teşekkür etti. Müteakiben sabık idare ve murakabe heyetinin raporu okundu. Münakaşa cereyan etti. Rey pusulalarına imza edilip edilmemesi mevzu-i bahis oldu. Neticede imzaya mahal olmadığı muvafık görüldü. Reylerin tasnifi neticesinde Cumhuriyet Halk Fırkası'nca aday gösterilen yedi kişiden Adil, Hafız Şükrü, Cemal Azmi, Musa Kazım, Fethi ve Selahattin beyler ekseriyet-i mutlaka ile intihab olundukları anlaşıldı. Yalnız namzet Ustaoglu Şükrü Bey ile Müallim Hüsnü Fehmi Bey'in reylerinde müsavat hâsıl olduğu binaenaleyh namzet Şükrü Bey'in aza kabul edilmemesi teklif edildi ise de bilahare Şükrü Bey'in yirmi bir Hüsnü Fehmi Bey'in yirmi üç rey aldığı söylendi. İntihabatta bir yolsuzluk olduğu ileri sürüldü."⁴⁷

Fakat kongreyi terk edenlerin sayısının çoğunluğu oluşurması sebebiyle seçimlerin feshedilmesi ve seçimlerin yenilenmesi için merci ve makamlara talepte bulunulduğu anlaşılmaktadır. 3 Mart 1928 itibarıyla Ocak seçimlerinin yenilenmesi için emir gelmiştir. Fırka müfettişliğinden adaylar açıklanınca kongrenin yapılacağı belirtilmiştir.⁴⁸ Yeni idare heyeti oluşuncaya kadar Türk Ocağı yönetimine hükümet tarafından belediye başkanı, hukuk hâkimi, Ziraat Bank müdürü, orman muameleat memuru, rüsumat muamele memuru ve Kabaalızade Mustafa Bey'in de içinde olduğu bir heyet atanmıştır.⁴⁹

1928 yılı kongresi sırasında yine eleştiriler yapılmıştır. Seçimlerde ortaya çıkan itirazlar ise başlı başına bir eleştiri konusu oluşturmuştur. *Açıksöz*'de 3 Mart 1928 tarihinde yayımlanan bir haberde, İnebolu Türk Ocağı ile ilgili şu cümlelere yer verilmiştir: "İtiraf etmek mecburiyetindeyim ki İnebolu Türk Ocağı son seneler zarfında eski heyecan ve faaliyetini gaib etti. Gece ve gündüz ocakta bir sükûnet ve boşluk göze çarpıyordu. Ocağa kaydolmak arzusunda bulunan birçok gencin müracaatı itibara alınmamıştır."⁵⁰ Bu

eleştirilere cevap veren Musa Kazım, İnebolu Türk Ocağı ile ilgili şu tespitlerde bulunmuştur: "...Her şeyden evvel itiraf etmek mecburiyetindeyiz ki İnebolu gençliğinde eski heyecan maalesef bugün yoktur. Ocak henüz gençliği bir sınıf altında toplamaya muvaffak olamamıştır. Son yıllar zarfında ocakta şayan-ı hayret bir inhisar sistemi tatbik edilmiş, kaydolmak isteyen ve mevcudu mühim bir yekûna bağlı memleket evlatları, Ocağa kabul olunmuş ve bunlardan bir kısmına aradan ancak bir sene geçtikten sonra müspet veya menfi cevap verilmiştir. Memuriyet hesabıyla başka Ocak'ta kayıtlı olup da İnebolu'ya gelenler henüz nakil muamelesini bile yaptıraramamışlardır. Daha açık yazalım; İnebolu Türk Ocağı'nın bugünkü vaziyeti şudur: Bina var, gençler mahfilinden müdevver kütüphane, bilardo, tavla, domino ve mobilya var. Ocak bir kısım gazetelere abone dir. Bir de kahveci var. Ocağın en ufak bir hareketini değil yazmak, söz arasında tenkit etmek bile kabahattir..."⁵¹

8 Mart 1928'de Fırka müfettişliği yeni adayları tebliğ etmiş ve Ocak kongresinin birkaç gün içinde yapılacağını bildirmiştir. Aynı günün akşamı fırka müfettişliği Hukuk Hâkimi Fethi, Ziraat Bankası Müdürü Ziya, Musa Kazım, Kabaalızade Mustafa, Recep, Tahrirat Kâtibi Nurettin, Cebecizade Sabri beyleri yeni idare heyetine aday olarak göstermişlerdir. İnebolu Türk Ocağı, bütün bu sıkıntıları atlattı ve mart ayı içerisinde yapılan kongrede yeni idare heyeti seçilmiştir. Heyet şu isimlerden oluşmuştur: Reis Hukuk Hâkimi Fethi, Kâtip *Güzel İnebolu* gazetesi sahibi Musa Kazım, Murahhas Gümrük Muayene Memuru Ahmet Vefik, Muhasib Tüccardan Cebecizade Sabri, Veznedar Tüccardan Kabaalızade Mustafa, Azalar Ziraat Bankası Müdürü Ziya, Tüccardan Hacı Bekirzade Recep ve Hamdi Beyler.⁵² İnebolu Türk Ocağı kurultay delegesi olarak ise Asliye Mahkemesi başkanı Fethi Bey seçilmiştir.⁵³

1929 yılı kongresi ise 8 Şubat günü yapılmıştır. İnebolu Türk Ocağı genel heyeti, yeni sene bütçesini tanzim ederek Ocak'ın geçen bir yıl zarfındaki faaliyeti hakkında idare heyeti tarafından okunan raporu dinlemiş ve Reis Fethi Bey tarafından verilen denetim raporuna müteakip eski senenin icraatı ile yeni yılın bütçe ve programı ittifakla tasdik edilmiştir. Fethi Bey'in verdiği izahata ve rapora göre Ocak, 6.500 liralık bütçesinden 5.927 lirasını tahsil etmiş ve bunun 5.721 liralık kısmını sarf etmiştir. Yeni sene için ise 7.000 liralık bir bütçe kabul edilmiştir.⁵⁴ İnebolu Türk Ocağı'nın 1929 yılı kongresinin sonunda oluşan yeni idare heyeti hakkında bir bilgi elde edilemedi.

İnebolu Türk Ocağı Emlakı

İnebolu Türk Ocağı'nın bulunduğu bina kendisine aitti. Ocak binası Türk Ocağı'nın faaliyetlerini gerçekleştirebilecek bir kapasiteye sahipti. Hatta bazı toplum kuruluşları dahi zaman zaman Ocak binasından istifade etmekteydi.

Aynı zamanda Ocak binası kütüphane ve oyun salonunu ihtiva etmekteydi. Oyun salonunda Ocaklı gençlerin boş vakitlerini değerlendirmeleri için bir bilardo masası yer almakta, bunun yanında çeşitli oyunlar da bulunmaktaydı. Bütün bunların dışında İnebolu Türk Ocağı'nın faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde devamlılığının sağlanması için bir takım mülklerin gelirlerinin Ocağa aktarıldığı görülmektedir. İnebolu Türk Ocağı'nın mülkleri ile ilgili bilgilere *Güzel İnebolu* gazetesinin bazı sayılarında rastlanmaktadır. Gazetede, 9 Mart 1927'de şu şekilde bir ilan yer almıştır: "Türk Ocağı'nın büfesi bir yıl müddetle müzayedeye verileceğinden talip olanların, şeraiti anlamak isteyenlerin Türk Ocağı'na müracaatları" istenmekte ve ilan şu şekilde devam etmektedir. "Ocak binasının alt katındaki Polis Dairesi, Ali Osman'ın oturduğu kahve, Çırak Mehmet icarındaki depo, Urgancıoğlu'nun kahvesi, bir sene müddetle icara verilecektir."⁵⁵

29 Mart 1928'de yayımlanan diğer bir ilanda ise on beş gün müddetle müzayedeye çıkarılmıştır. İlan şu şekildedir: "Ocağın mutasarrıfı olup el-yevm Avukat İshak Muammer Bey'in taht-ı isticarında bulunan mahal ile asrî gazino müsteciri Hüsni Murat ve tüccardan Ali Osman Efendilerin taht-ı işgallerinde olan kahve ve depo mahalleri bu kere müddetlerinin hitamına mebni yeniden icara raptedilmek üzere tarihi ilandan itibaren on beş gün müddetle müzayedeye vaaz edilmiştir. Talep olan zevatın Belediye münâdîsi Rifat Efendiye ve Ocak idare heyetine müracaatları ilan olunur."⁵⁶ Verilen ilanlara göre İnebolu Türk Ocağı'nın maddî anlamda desteklenmesi için kahve, depo ve dükkânların kira bedellerinin Ocak'a verildiği anlaşılmaktadır. Fakat söz konusu kahve, depo ve dükkânların kim veya kimler tarafından Ocak'a verildiği hakkında herhangi bir bilgi olmadığı gibi adı geçen emlakın kira bedelleri ve kiracılarına ait verilere de ulaşılammıştır.

Türk Ocaklarının diğer şubeleri gibi 10 Nisan 1931'de İnebolu Türk Ocağı da kapanmış ve bütün mal varlığı CHF'ye devredilmiştir. 9.000 lira değer biçilen İnebolu Türk Ocağı binası ve altındaki mağazalar ise Fırka ve Halkevi'ne dönüştürülmüştür. İnebolu'dan Gazi Mustafa Kemal'e 7 Kasım 1932 tarihli, altında 31 imza bulunan bir dilekçe yazılmıştır. Dilekçede ismi geçenler 1919 yılı başlarındaki zor günlerde İnebolu Gençler Mahfili'ni kurduklarını, daha sonra kulübü İnebolu Türk Ocağı'na dönüştürdüklerini anlatarak Ocağın CHF'ye ilhak edildiğini belirtmişlerdir. Sonuçta İnebolu'da Halkevi açılması için gerekli girişimin başlatıldığı hatta gerekli komite ve idare heyeti seçiminin yapıldığı halde henüz açılmasına izin verilmediği bildirilerek bir an önce Halkevinin açılması istenmiştir.

Dilekçenin altında şu isimler bulunmaktadır: Ustaoglu Şükrü, Süleymanoğlu Cemal Azmi, Kaba Alioğlu Mustafa Rami, Bilaç O. Sacit, Mehmetoğlu Şevket, Ustaoglu Mustafa Sıtkı, Kaba Alioğlu Necati, Alioğlu Şükrü, Uzun Meh-

metoğlu Mehmet, Battalın Selahattin, Çil Ahmetoğlu Salih, Bektaşın Hüseyin, Uzun Mehmetoğlu Sabri, Cebecioğlu Hüseyin, Cebecioğlu Sabri, Süleymanoğlu Rıza, Kartoğlu Bakî, Muhaciroğlu Mehmet, Tatlıoğlu Sabri, Rıdvانبeyoğlu Tahir, Hazinesaroglu Yusuf, Tıglioğlu Naim, Ağa Hüseyinoğlu Muharrem, Bostanoğlu Recep, Baba Haliloğlu Cemal, Kara Salioglu Seyit Ali, Sarı Hüseyinoğlu Mehmet, Başoğlu Sıtkı, Abdülbakioğlu İzzet, Çeteroğlu Adil ve Alioğlu Hamdi.⁵⁷ Kastamonu CHF İdare Heyeti de CHF Genel Sekreterliğine gönderdiği yazıda İnebolu'daki binanın Halkevi olmaya elverişli olduğu ve Halkevi'nin bu binada faaliyet göstermesinin yerinde olacağı yönünde görüş bildirmiştir.⁵⁸

İnebolu CHF İdare Heyeti Başkanlığı tarafından 3 Mayıs 1931 ve 8 Ağustos 1931'de CHF Genel Sekreterliğine gönderilen yazılarda, İnebolu Türk Ocağı'nın durumu şu şekilde ifade edilmiştir: Ocağın bir binası bulunmaktadır. Kira geliri de olan Ocak'ın dâhilinde Sahil Sıhhiye İdaresi'ne kiralanan odalar ve binanın altında bulunan bir yazıhane ve iki dükkânı vardır. Senelik kira geliri 506 liradır. Ocak'ın adına olan tapu CHF adına tescil ettirilmiştir. Binanın bir borcu bulunmamaktadır. CHF'nin ayrı bir binası varsa da Ocak'ın üçüncü katı Fırka merkezi olmaya uygundur. İlçede 37 kişilik bir spor teşkilatı bulunup bunlar Ocak dâhilinde tahsis edilen dairede ikamet etmektedirler. Ocağın mefruşat ve mobilyası vardır. Binanın bu günkü hali, ikinci katında bir gazino, bir bilardo ve kütüphane ve bir mütalaa salonu bulunmaktadır. Ocağın iki müstahdemi olup bunla-

rın dışında ücretlendirilen kimse yoktur. Bunun dışında 158 lira 80 kuruş borcu olduğu ifade edilmiştir. Ocak yönetimi tarafından Bolu Kız Öğretmen Okulu'na gönderilmiş üç öğrenci vardır. Bu öğrencilerin tahsil devresinde her ay için gönderilen harçlık miktarı gidiş geliş ücretleri dâhil yıllık 228 liradır.⁵⁹ Türk Ocağı'nın kapanmasından sonra bu öğrencilerin CHF adına tahsillerini devam ettirilmesi için Genel Merkezden yardım talep edilmiş, talebe olumsuz cevap verilerek mahalli imkânlarınız ve bütçenin durumuna göre mahallinden karşılanması istenmiştir.⁶⁰

1936 yılında Türk Ocağından CHF'ye kalan emval şunlardır: 4 parça dükkân, orta kısmı Halkevi salon ve büfesi ve bilardo salonu, üçüncü katı muhtelif odalardan ibaret bir kargir bina vardır. 4 dükkân kiraya verilmiş diğer kısımlar ise Halkevi olarak kullanılmaktadır. Menkul malların değeri ise tahmini olarak 1.160 lira hesaplanmıştır.⁶¹

CHF'ye devredilen binanın Türk Ocağı'ndan kalan elektrik aydınlatma bedelinden Belediyeye ait olan 187 lira 50 kuruş borç tahakkuk etmiştir. Genel merkez tarafından bu eski borcun devredilen dükkân kira gelirlerinden tahsil edilmesi bildirilmiştir. Bu borç Ocak dağıldığı zaman kapatılmıştır.⁶² Halkevlerinin faaliyete başlamasından sonra İnebolu eski Türk Ocağı binası, CHF Genel Merkezi tarafından 3 Mayıs 1933 tarihinde İnebolu Halkevi'ne tahsis edilmiştir.⁶³

Günümüzde İnebolu Türk Ocağı Binası

Bilindiği üzere 1931 yılındaki yapılanmayla İnebolu Türk Ocağı binasının mülkiyeti de Cumhuriyet Halk Fırkası'na geçmiş, Halkevlerinin kurulmasından sonra İnebolu Halkevi olarak kullanılmıştır. 19 Şubat 1932'de resmen açılan Halkevleri, Atatürk'ün direktifleriyle kurulmuş ve kısa zamanda Türkiye'nin dört bir yanına yayılmış çok önemli bir kültür kurumudur. Halkevleri çalışmaları Cumhuriyet Halk Fırkası'nın parti programındaki ilkeler doğrultusunda yürütülmüştür. Bu kurumlar 1932-1951 yılları arasında Türkiye'nin toplumsal ve kültürel tarihinde önemli roller oynamıştır. Halkevleri kurulunca bina, İnebolu Halkevi'ne dönüştürülmüş ve 1951 yılına kadar Halkevi olarak kullanılmıştır. Şubat 1944 tarihinde binanın üst katının Halkevi, alt katın ise mağaza olarak kullanıldığı tapu kayıtlarında belirtilmiştir. Halkevlerinin 11 Ağustos 1951 tarihinde kapatılmasından sonra, binanın mülkiyeti Hazine'ye geçmiş Hazine namına tapuya tescil edilmiştir.

Bina, Nisan 1956'da İnebolu Belediyesi'ne verilmiş, Mal Müdürlüğü tarafından 20 Mart 1956 tarihinde turistik otel yapımı için tescil edilmiştir. 1956 yılında Süleyman Terzioğlu adlı şahıs binayı satın alarak otel olarak kullanmaya başlamıştır. Zemin kattaki dükkânlar ise, o tarihte İnebolu Limanı'nın önemli olduğu ve İnebolu'nun ticaret potansiyelinin yüksek olduğu yıllar olması nedeniyle "Vapur

Acentası" ve "Yarbaşı Lokantası" adıyla işletilmiştir. Bina, 1963 yılında bir yangın geçirmiş ve çatı katı tamamen yanmıştır. Binanın üstteki iki katı, 1975 yılından 1994 yılına kadar İnebolu Halk Eğitim Merkezi'ne kiralanmış ve Halk Eğitim Merkezi olarak kullanılmıştır. Bina, 1991 yılında Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararıyla tescil edilmiştir.

Bu tarihten sonra 1992 yılında büyük ölçüde tahrip olmuş olan bina için, Belediye Meclisi kararıyla ve Kültür Bakanlığına tahsis edilmek kaydıyla Hazine'ye satılması kararı verilmiştir. Belediye Encümeni'nin 23.09.1992 tarih ve 707 sayılı kararı ile bina 10.000,00 TL bedelle Maliye Hazinesi'ne satılmıştır. Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nce, 08.10.1992 tarihinde "sosyal ve kültürel tesis olarak kullanılmak üzere" Kültür Bakanlığı Kültür Merkezleri Dairesi Başkanlığına tahsis edilmiştir. Ancak, tahsis amacı doğrultusunda onarılmadığı için, 23.03.1999 tarihinde "kültürel amaçlarla kullanılmak üzere" Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğüne tahsis edilmiştir. Fakat onarılıp amacı doğrultusunda kullanılamamıştır. Bu sebeple, Kastamonu Valiliği'nin talebi üzerine, Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nce bina, "kültürel amaçlarda kullanılmak üzere" 22.06.2000 tarihinde Kastamonu İl Özel İdare Müdürlüğüne tahsis edilmiştir.

2005 yılında Kastamonu Valiliğince binanın yenileme projeleri tamamlanmış ve Genel Kurmay Başkanlığı'ndan sağlanan 290.000,00 liralık finansmanla yenilenmesi İl Özel İdaresince ihale edilmiştir. Bu gün binada TBMM'ce, Millî Mücadele Dönemi kahramanlıkları İnebolu Mavnacılar Loncasına verilen İstiklal Madalyası, Balmumu Atatürk Heykeli, Atatürk'ün 25-26-27 Ağustos 1925 tarihlerinde yaptığı İnebolu ziyaretinde kullandığı bazı malzemeler, İnebolu ve İstiklal Savaşı konulu çeşitli fotoğraflar ile İnebolu ve çevresine ait etnografyalık eserler sergilenmektedir. Bu gün binada bulunan Konferans Salonu, sosyal ve kültürel amaçlarla hala kullanılmaktadır.⁶⁴

Sonuç

Sonuç olarak, Kastamonu vilayeti genelinde ilk kurulan Türk Ocağı şubesi Tosya'da (1 Mart 1923), ikinci olarak İnebolu'da (Mayıs 1923), üçüncü şube Kastamonu'da (5 Aralık 1923), daha sonra ise Taşköprü (7 Kasım 1924) ve Çide'de (Aralık 1925) kurulmuştur. İnebolu Türk Ocağı'nda diğer şubelerde olduğu gibi Türk Ocaklarının kuruluş felsefesine uygun olarak faaliyetler yürütülmüş, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecinde çeşitli konularda eğitim ve kültürel hizmetler verilmiştir. İnebolu Türk Ocağı'nda eğitim, sağlık, ekonomi, tarih ve benzeri konularda konferanslar verilmiştir. Ayrıca müsamere, balo, konser, çeşitli konularda kurslar, sportif etkinlikler, yardım amaçlı eşya piyangoları düzenlenmiş, bu yolla gençliğin ve halkın eğitimi amaçlanmıştır.

Türk Ocaklarının Türkiye genelindeki bütün şubeleri gibi 10 Nisan 1931 tarihi itibarı ile İnebolu Türk Ocağı da kapatılmış ve bütün mal varlığı CHF'ye devredilmiştir. İnebolu Türk Ocağı binası ve altındaki mağazalar da CHF'ye devredilerek Halkevi'ne dönüştürülmüş, bundan sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal ve kültürel politikaları Halkevi çatısı altında yürütülmüştür. Eldeki verilere göre İnebolu Kastamonu il genelindeki; Ocaklarla bütçeler açısından kıyaslandığı zaman 1927 bütçelerinde İnebolu 4.163 lira, Cide 1.132 lira, Kastamonu 1.891 lira, 1928 bütçelerinde ise Cide 625 lira, Kastamonu ise 2.080 lira olarak gösterilmiştir. Taşköprü ve Tosya'ya ilişkin bütçe rakamları elde edilememiştir.⁶⁵ Bu bilgiden İnebolu Türk Ocağı'nın

malî durumunun daha iyi olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum Ocak'ın büyük bir binasının olması ve kira getiren dükkânlarının varlığıyla açıklanabilir.

Sonuç olarak 1923-1931 yılları arasında Türk Ocaklarının ülke genelinde yürüttüğü eğitim ve kültür faaliyetlerine paralel olarak Kastamonu ve ilçelerindeki şubelerde, çeşitli etkinlikler yapılmıştır. Söz konusu dönemde çeşitli konularda düzenlenen konferansların, konser, balo ve müsamerelerin, sağlık ve eğitim konusundaki faaliyetlerin, sportif etkinliklerin Kastamonu'da olduğu gibi İnebolu'da da Türk Ocağı merkezli gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

- * Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü
2 Yusuf Sarıay, *Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları 1912-1931*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2004, s.252.
3 *Türk Ocaklarını Tanıyalım*, Ankara, 1995, s.14.
4 François Georgeon, *Osmanlı-Türk Modernleşmesi (1900-1931)*, (Çeviren: Ali Berkay), İstanbul, 2006, s.41.
5 Sarıay, age, s.258.
6 Sarıay, age, s.258. Bu çerçevede Mustafa Kemal'in ocaklılara desteği için bakınız. İbrahim Karaer, *Türk Ocakları (1912-1931)*, Türk Yurdu Neşriyatı, Ankara, 1992, s.19-23.
7 Hüseyin Tuncer, Yücel Hacıoğlu, Ragıp Memişoğlu, *Türk Ocakları Tarihi (1912-1931)*, C.1, Ankara, 1998, s.88-89.
8 Sarıay, age, s.273.
9 Mustafa Ankan, Ahmet Deniz, "Türk Ocaklarının Kapatılışı, Borçları ve Emlâkının Tasfiyesi", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 15, (Güz 2004), s.406.
10 Hüsni Açıksöz, *İstiklal Harbinde Kastamonu*, Kastamonu, 1933, s.78-79.
11 *Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)*, Nu: 490.01.74.279.1, s.101, 102, 103.
12 Açıksöz, Yıl:4, Sayı:779, (13 Mayıs 1339), s.2.
13 *Türk Yurdu*, Cilt:8, (C:15-1, Sayı:164-3), Ankara, 2001, s.124, Tuncer, age, s.122.
14 Tuncer, age, s.168.
15 Mehmet Serhat Yılmaz, *Arşiv Belgelerinde Mustafa Kemal Paşa'nın Kastamonu Gezisi*, Töre Kitabevi, Kastamonu, 2008, s.16-20.
16 Açıksöz, Yıl:5, Sayı:989, (29 Kanun-i sanî 1340), s.2.
17 Açıksöz, Yıl:6, Sayı:1289, (10 Şubat 1341), s.2.
18 Açıksöz, Yıl:8, Sayı:1781, (12 Teşrin-i evvel 1926), s.2.
19 Açıksöz, Yıl:7, Sayı:1635, (17 Nisan 1926), s.2.
20 Açıksöz, Yıl:8, Sayı:1695, (1 Temmuz 1926), s.2.
21 *Güzel İnebolu*, Sayı:138, (23 Şubat 1928), s.2.
22 *Güzel İnebolu*, Sayı:181, (22 İkinci Kanun 1929), s.1.
23 Açıksöz, Yıl:9, Sayı:2237, (1 Mayıs 1928), s.2.
24 *Güzel İnebolu*, Sayı:143, (29 Mart 1928), s.2.
25 Açıksöz, Yıl:9, Sayı:2028, (21 Ağustos 1928), s.2.
26 Açıksöz, Yıl:6, Sayı:1175, (21 Eylül 1340), s.2.
27 *Türk Yurdu*, Cilt:8, (C:15-1, Sayı:164-3), Ankara, 2001, s.124.
28 Açıksöz, Yıl:6, Sayı:1316, (31 Mart 1341), s.2.
29 Tuncer, age, s.167.
30 Tuncer, age, s.265.
31 *Türk Yurdu*, Cilt:17, (C:5-25, Sayı:31-225, Temmuz 1930), Ankara, 2001, s.46.

- 32 Açıksöz, Yıl:8, Sayı:1756, (12 Eylül 1926), s.2.
33 Açıksöz, Yıl:8, Sayı:1806, (7 Teşrin-i sanî 1926), s.2.
34 Tuncer, age, s.181.
35 "İnebolu'da Spor Hayatı", *Açıksöz*, Yıl:8, Sayı:1848, (29 Kanun-i evvel 1926), s.2.
36 *Türk Yurdu*, Cilt:17, (C:5-25, Sayı:31-225, Temmuz 1930), Ankara, 2001, s.46.
37 Tuncer, age, s.352-353.
38 Açıksöz, Yıl:6, Sayı:1156, (28 Ağustos 1340), s.2.
39 Tuncer, age, s.352-353.
40 *Güzel İnebolu*, Sayı:198, (12 Haziran 1929), s.2.
41 Açıksöz, Yıl:6, Sayı:1164, (22 Temmuz 1340), s.2.
42 Açıksöz, Yıl:6, Sayı:1188, (6 Teşrin-i evvel 1340), s.2. *Türk Yurdu*, Cilt:9, (C:16-22, Sayı:168-7, Nisan 1341), Ankara, 2001, s.48.
43 Açıksöz, Yıl:6, Sayı:1304, (28 Şubat 1341), s.2.
44 Açıksöz, Yıl:7, Sayı:1398, (21 Haziran 1341), s.2.
45 Açıksöz, Yıl:6, Sayı:1380, (6 Haziran 1341), s.2.
46 *Güzel İnebolu*, Sayı:91, (9 Mart 1927), s.1.
47 *Güzel İnebolu*, Sayı:137, (16 Şubat 1928), s.1-2.
48 Açıksöz, Yıl:9, Sayı:2191, (4 Mart 1928), s.1.
49 Açıksöz, Yıl:9, Sayı:2185, (26 Şubat 1928), s.2.
50 Açıksöz, Yıl:9, Sayı:2190, (3 Mart 1928), s.2.
51 Musa Kazım, "Gençlik ve Ocak", *Güzel İnebolu*, Sayı:139, (1 Mart 1928), s.1-2.
52 *Türk Yurdu*, Cilt:13, (C:21-7, Sayı:199-38, Mayıs 1928), Ankara, 2001, s.293, Tuncer, age, s.279.
53 *Türk Yurdu*, Cilt:13, (C:21-7, Sayı:198-37, Nisan 1928), Ankara, 2001, s.228.
54 *Güzel İnebolu*, Sayı:185, (16 Şubat 1929), s.1.
55 *Güzel İnebolu*, Sayı:91, (9 Mart 1927), s.2.
56 *Güzel İnebolu*, Sayı:143, (29 Mart 1928), s.4.
57 *BCA*, Nu: 490.01.74.279.1, s.101, 102, 103.
58 *BCA*, Nu: 490.01.74.279.1, s.104,106.
59 *BCA*, Nu: 490.01.74.279.1, s.70, 71, 114.
60 *BCA*, Nu: 490.01.74.279.1, s.108, 114.
61 *BCA*, Nu: 490.01.74.279.1, s.73, 74, 75, 76, 77, 78, 118.
62 28 Nisan 1936 tarihi itibarıyla maliye ve belediye dâhil ödenmemiş borcu kalmamıştır. *BCA*, Nu: 490.01.74.279.1, s.72.
63 *BCA*, Nu: 490.01.74.279.1 (03.05.1933), s.98. *BCA*, Nu: 490.01.74.279.1 (03.05.1933), s.75.
64 <http://www.inebolu.bel.tr/inebolu-turk-ocagi> (10.04.2015).
65 *Türk Yurdu*, Cilt:13, (C:21-7, Sayı:197-36, Mart 1928), Ankara, 2001, s.180-182.